Yemin Delili Değerlendirilmezse

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	06.05.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/17589	Anayasa 36, HMK 229, HMK 317, HMK 318, İş K. 59

ÖZET

İşveren, tensiple dört haftaya çıkarılan cevap süresinin son günü yemin deliline dayandı; işçi yemin teklifini kabul etmedi. Mahkeme yemini tartışmadı, istinaf cevabı süre dışı saydı. AYM silahların eşitliği ihlali buldu, yeniden yargılamaya hükmetti.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/yemin-delili-degerlendirilmemesi-silahlarin-esitligi-aym-2021-17589/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2021/17589)

Karar Tarihi: 6/5/2026

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, işçilik alacağına ilişkin açılan davada yemin delilinin değerlendirilmemesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23/3/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu şirket aleyhine işçilik alacakları için 22/6/2016 tarihinde dava açılmıştır. Bakırköy 25. İş Mahkemesinde (Mahkeme) görülen davada Mahkeme tensip zaptı düzenlemiştir. Bu tensip zaptının ilgili kısımları şöyledir:

"...

3- Dava dilekçesi ve eklerinin davalıya tebliğine, dava dilekçesinde belirtilen işyeri şahsi sicil dosyasının ibraz edilmesi ve 6100 Sayılı HMK 317 maddesi uyarınca tebliğ tarihinden itibaren davalıya varsa ilk itirazlarının bildirmek delillerini yazılı olarak bildirip hangi vakıanın delili olduğunu açıklamak , ellerindeki delilleri delil dilekçesine eklemek başka yerlerden getirilecek belge ve dosyalar için bunların bulunabilmesini sağlayacak bilgileri vermek , ve delillerini davacı tarafa tebliğ ettirmek üzere iki hafta kesin süre verilmesine (6100 Sayılı HMK 318 MADDE)

...

11-HMK 317/2. Maddesinde düzenlenen cevap süresinin uzatılması yönündeki taleplerin hissedilir yoğunlukta geliyor olması karşısında, yeniden bu konuda ara kararı kurmak ve tebliğ etmenin usul ekonomisine uygun olmadığı dikate alınarak davalıya HMK 317/2 maddesinde düzenlenen ve (a) bendinde öngörülen yasal süreye ek olarak 2 HAFTALIK EK SÜRE İLE BİRLİKTE CEVAP SÜRESİNİN 4 HAFTAYA ÇIKARILMASINA, kanunun tanıdığı ek süre hakkının tanınmış olması nedeniyle YENİDEN EK SÜRE VERİLMEYCEĞİNİN İHTARINA,

..."

6. Dava dilekçesi ve tensip zaptı başvurucu vekiline 28/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 26/7/2016 tarihinde cevap dilekçesi sunmuştur. Başvurucu, cevap dilekçesinde yemin deliline de dayanmıştır. 28/3/2017 tarihli duruşmada başvurucu, davacının çalıştığı süre içinde kaç gün yıllık izin kullandığı konusunda yemin teklifi olduğunu bildirmiştir. Davacı, başvurucunun yemin teklifini kabul etmediğini beyan etmiştir.

7. Dosya kapsamında işçilik alacaklarının hesaplanması için bilirkişi raporu aldırılmıştır. Başvurucu, rapora 31/7/2017 tarihli dilekçe ile itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinin yıllık izin alacağına ilişkin kısmında davacının yemini eda etmekten kaçındığına değinilmiş ve yemin etmemenin sonuçlarına işaret edilmiştir. Dosya kapsamında ek rapor aldırılmıştır. Başvurucu bu rapora da 22/1/2018 tarihli dilekçe ile itiraz etmiştir. Bu itiraz dilekçesinde de davacının yeminden kaçınmasına değinmiş ve bunun sonuçlarına ilişkin beyanlarını yinelemiştir. Alacak kalemleri, davacı tarafından ıslah edilmiştir. Başvurucu, bu ıslaha karşı 26/3/2018 tarihli beyan dilekçesi sunmuştur. Beyan dilekçesinin yıllık izne ilişkin kısmında yapılan ıslahın kötü niyetli olduğu, başvurucunun bu hususta yemin vermekten kaçındığı ifade edilmiştir.

8. Mahkeme 27/3/2018 tarihinde davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Gerekçenin yıllık izne ilişkin kısmı şöyledir:

"4857 sayılı İş Kanununun 59. maddesinde, iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde, işçiye kullandırılmayan yıllık izin sürelerine ait ücretlerin son ücret üzerinden ödeneceği hükme bağlanmıştır. Yıllık izin hakkının ücrete dönüşmesi için iş sözleşmesinin feshi şarttır. Bu noktada ilişkinin sona erme şeklinin ve haklı olup olmadığının önemi bulunmamaktadır. Yıllık izinlerin kullandırıldığı noktasında ispat yükü işverene aittir. İşveren yıllık izinlerin kullandırıldığını imzalı izin defteri veya eşdeğer bir belge ile kanıtlamalıdır

Davalı işveren davacı işçinin yıllık izin kullandığına dair herhangi bir belge sunmayarak iddianın aksini ispatlayamamıştır. Bu kapsamda düzenlenen karar vermeye yeterli ve denetime elverişli bulunan bilirkişi raporunda tespit edildiği üzere davacı işçinin kullanmadığı 42 gün karşılığı olan 4.200,00-TL yıllık izin ücretine hak kazandığı anlaşılmıştır."

9. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. 18/7/2018 tarihli istinaf dilekçesinin yıllık izne ilişkin kısmında, davacının yıllık izin hakkı olmadığı, aksine dokuz gün fazladan yıllık izin kullandığı, davacının yeminden kaçındığı, bunun sonucu olarak da yıllık izin ile ilgili beyanlarının kabul edilmiş sayılacağı ifade edilmiştir.

10. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 24. Hukuk Dairesi (Daire) 4/2/2021 tarihli kararla istinaf başvurusunu kesin olmak üzere esastan reddetmiştir. Kararın yıllık izin alacağına ve yemine ilişkin gerekçesi şu şekildedir:

"Dava dilekçesi davalıya 28/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiştir. Davalı cevap dilekçesi iki haftalık süresinden sonra 25/7/2016 tarihinde sunulmuştur. Dolayısıyla davalı taraf cevap dilekçisini süresinde sunmadığından dilekçesinde belirttiği yemin deliline dayanması da mümkün değildir. Yıllık izinlerin kullandırıldığının ispat yükü işverene aittir ve davalı taraf davacının yıllık izinlerini kullandığını ispatlayamadığından yıllık izin ücreti talebinin kabulü yerindedir."

11. Başvurucu 22/2/2021 tarihinde nihai kararı öğrendikten sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

12. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Dilekçelerin verilmesi" başlıklı 317. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:
"(2) Cevap süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftadır. Ancak mahkeme durum ve koşullara göre cevap dilekçesinin bu süre içinde hazırlanmasının çok zor yahut imkânsız olduğu durumlarda, yine bu süre zarfında mahkemeye başvuran davalıya, cevap süresinin bitiminden itibaren işlemeye başlamak, bir defaya mahsus olmak ve iki haftayı geçmemek üzere ek bir süre verebilir. Ek cevap süresi talebi hakkında verilen karar taraflara derhâl bildirilir."

13. 6100 sayılı Kanun'un "Delillerin ikamesi" başlıklı 318. maddesi şöyledir:

"(1) Taraflar dilekçeleri ile birlikte, tüm delillerini açıkça ve hangi vakıanın delili olduğunu da belirterek bildirmek; ellerinde bulunan delillerini dilekçelerine eklemek ve başka yerlerden

getirilecek belge ve dosyalar için de bunların bulunabilmesini sağlayan bilgilere dilekçelerinde yer vermek zorundadır."

14. 6100 sayılı Kanun'un "Yemin etmemenin sonuçları" başlıklı 229. maddesi şöyledir:

"(1) Yemin için davet edilen kimse, tayin edilen gün ve saatte mahkemede geçerli bir özrü olmaksızın bizzat hazır bulunmaz yahut hazır bulunup da yemini iade etmez ya da yemini eda etmekten kaçınırsa yemin konusu vakıaları ikrar etmiş sayılır.

(2) Kendisine yemin iade olunan kimse, yemin etmekten kaçınırsa yemin konusu vakıa ispat edilememiş sayılır. "

B. Yargıtay Kararları

15. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 5/11/2025 tarihli ve E.2025/7113, K.2025/8536 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Somut olayda, yıllık izinlerin kullandırıldığı hususunda ispat yükü kendisinde olan davalı işveren sunduğu yazılı belgeler ile davacının 11.08.2014-26.08.2014 ve 28.09.2015-01.10.2015 tarihleri arasında yıllık izin kullandığını ispat etmiş olup bu dönem için de yemin teklif edildiğinin düşünülmesi hatalıdır. Davalı tarafından yemin teklif edilen dönem yazılı delille ispatlanan dönem dışındaki dönemdir. Zira, ispat yükü kendisinde düşen taraf, diğer bütün delillerle bunu başaramadığı takdirde, son çare olarak yemin deliline başvurur (Kuru, s.739- 740).

Bu nedenlerle yıllık izin belgelerinin yapılan hesaplamada dikkate alınarak sonuca gidilmesi gerekmektedir. "

16. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 7/12/2020 tarihli ve E.2016/33730, K.2020/17401 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

4-Davalı şirketler vekili yemin deliline dayanmış ve ıslaha karşı beyan dilekçesinde yıllık izin konusunda davacı tarafa yemin ettirilmesini talep etmiş ise de Mahkemece bu delilin değerlendirilmemesi de hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

..."

17. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 28/1/2021 tarihli ve E.2020/4787, K.2021/2725 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Somut uyuşmazlıkta, davacı vekili dava dilekçesinde, davacının yıllık izinlerinin bir kısmını kullanmadığını beyan ederek izin alacağı talebinde bulunmuş, ancak kaç gün izin alacağı olduğunu belirtmemiştir. Hükme esas alınan bilirkişi raporunda davacının kıdemine göre hak kazandığı 42 gün karşılığı izin alacağı hesaplanmıştır. Davalı vekili, izin alacağı hususunda davacıya yemin teklif

etmek istediğini bildirmiş, ancak Mahkemece yemin teklifi hakkında olumlu ya da olumsuz bir karar verilmeden yargılamaya son verilmiştir. Davalı tarafça cevap dilekçesinde yemin deliline dayanıldığı anlaşılmakla, Mahkemece davalının yemin teklifi değerlendirilmeden hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Anayasa Mahkemesinin 6/5/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

19. Başvurucu; tensip zaptı ile verilen dört haftalık cevap süresinin fark edilmediğini, bunun sonucu olarak delillerinin ve itirazlarının değerlendirilmediğini ileri sürmüştür. Ayrıca Mahkemenin yemin delili ile ilgili iddialarını da değerlendirmediğini, davacı tanıklarının şahit olmadığı dönemlere ilişkin olarak şahitlermiş gibi değerlendirme yapılarak karar verildiğini bildirmiştir. Başvurucu; bu kapsamda silahların eşitliği ilkesinin, hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

20. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

21. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuruda, başvurucunun yemin delili ile ilgili itirazlarının değerlendirilmediğine yönelik iddiasının adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

22. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

23. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelir. Adil yargılanma hakkının unsurlarından olan çelişmeli yargılama ilkesi, taraflara dava dosyası hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma hakkının tanınmasını ve bu nedenle tarafların

yargılamanın bütününe aktif olarak katılmasını gerektirmektedir. Bu anlamda mahkemece tarafların dinlenilmemesi, taraflara delillere karşı çıkma imkânı verilmemesi yargılama faaliyetinin hakkaniyete aykırı hâle gelmesine neden olabilecektir ([2. B.], B. No: 2013/4424, 6/3/2014, §§ 20, 21). Yargılamanın tüm aşamalarında silahların eşitliği ilkesinin güvence altına alınarak adil yargılanma hakkının korunması hukuk devleti olmanın bir gereğidir.

24. Devletin kendisi taraf olsun ya da olmasın davanın taraflarından birini diğerine nazaran önemli ölçüde avantajlı hâle getiren kanuni düzenlemeler yapması, silahların eşitliği ilkesi ve dolayısıyla yargılamanın hakkaniyete uygun yürütülmesi kuralına aykırılık oluşturur. Bir başka ifadeyle yasama organının, yargılamadaki taraflardan birinin lehine sonuç doğuracak şekilde kanun çıkarttığı durumlarda davanın taraflarının eşit konumda olduğu söylenemez. Bunun için yargısal süreci etkilediği iddia edilen düzenlemenin taraflardan birinin davadaki başarı şansını önemli ölçüde azaltması, ortaya çıkan bu sonuç ile kanuni düzenleme arasında bir illiyet bağı bulunması ve bu illiyet bağını kesen veya zayıflatan başka etken ortaya çıkmamış olması gerekir ([2. B.], B. No: 2013/1426, 25/3/2014, § 70).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

25. Başvuruya konu olayda başvurucu aleyhine işçilik alacakları davası açılmıştır. Mahkeme tensip zaptında başvurucuya 6100 sayılı Kanun'un 317. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince dört haftalık cevap süresi tanımıştır. Dava dilekçesi ve tensip zaptı başvurucuya 28/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiş, başvurucu dört haftalık süre içinde 26/7/2016 tarihinde cevap dilekçesini sunmuştur. Başvurucu; cevap dilekçesinde yemin deliline de dayanmış, 28/3/2017 tarihli duruşmada davacının çalıştığı süre içinde kaç gün yıllık izin kullandığı konusunda yemin teklifi olduğunu bildirmiştir. Davacı ise yemin teklifini kabul etmemiştir.

26. Yargılama sonunda Mahkeme davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Mahkeme yıllık izin alacağına ilişkin olarak gerekçesini, başvurucunun yıllık izni kullandırdığını ispatlayamadığına dayandırmıştır. Daire ise başvurucunun cevap dilekçesini iki haftalık süreden sonra 25/7/2016 tarihinde sunduğu değerlendirmesini yapmış ve cevap dilekçesi süresinde sunulmadığından başvurucunun yemin deliline dayanmasının da mümkün olmadığı sonucuna varmıştır.

27. 6100 sayılı Kanun'un 317. maddesinin (2) numaralı fıkrasında davaya cevap süresinin iki hafta olduğu, bu sürenin Mahkeme tarafından iki hafta daha uzatılabileceği düzenlenmiştir. Aynı kanunun 318. maddesinde ise delillerin dilekçelerle birlikte sunulması gerektiğine işaret edilmiştir. Dava dilekçesi ve tensip zaptı başvurucuya 28/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiş, başvurucu dört haftalık sürenin son günü 26/7/2016 tarihinde cevap dilekçesini sunmuş ve bu dilekçede yemin deliline dayanmıştır. Daire ise Mahkemenin cevap süresini dört haftalık olarak belirlemesine rağmen bu süreyi dikkate almamış ve iki haftalık cevap süresinin dolduğu değerlendirmesini yapmıştır.

28. 6100 sayılı Kanun'un 229. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise yemin için davet edilen kimsenin yemini eda etmekten kaçınması hâlinde yemin konusu vakıaları ikrar etmiş sayılacağı öngörülmüştür. Başvurucu, cevap dilekçesinde yemin deliline dayanmış ve duruşmada davacıya yıllık izin konusunda yemin teklif etmiştir. Davacı ise yemin teklifini reddetmiştir. Mahkeme ise bu

hususta bir değerlendirme yapmamış ve davacıya yıllık izin kullandırıldığının ispat edilemediği sonucuna varmıştır.

29. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvurucunun süresi içinde cevap dilekçesi sunmasına rağmen Daire tarafından cevap dilekçesinin süresinde sunulmadığı değerlendirmesinin yapılması, Mahkemenin ise başvurucunun iddiasını ispat için dayandığı yemin delili hususunda bir değerlendirme yapmaması, başvurucuyu ispat noktasında davacı karşısında dezavantajlı duruma düşürmüştür. Bu itibarla bu durumun silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine yönelik orantısız bir müdahale oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

30. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

31. Başvuruda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verildiğinden başvurucunun hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamındaki diğer şikâyetleri yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

32. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

33. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

34. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının incelenmesine GEREK OLMADIĞINA,

Ç. Kararın bir örneğinin silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bakırköy 25. İş Mahkemesine (E.2016/375, K.2018/252) GÖNDERİLMESİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.